

Pròleg

Heus ací un llibre festiu pels quatre costats. No és un llibre que vol ésser alegre, ans ho és. Està escrit amb el migriurè als llavis, unes vegades; amb la franca rialla unes altres. Es un llibre fill de l'humor valencià, no d'aquell humor irònic, civilisat, fi, —el dels francesos, el dels anglesos— que sols pessiga l'ànima de les gents complicades. Es l'humor valencià de l'horta, els dels barris típics de la ciutat, senzill i aspre, franc i picant. En llegir-lo no et deixa el gust d'una beguda extranya, composta com un còctail, sino el gust fort i simple de les begudes del país.

Fea temps que a València no es publicaven llibres d'aquesta mena. En els primers anys de la segona renaixença literària valenciana, el capdavanter dels escriptors populars, Constantí Llobart, publicà un llibre d'epigrames, «Niu d'abelles», que tenia aquest humor fort i asolellat del que havem parlat ja. «La joia del vers festiu» ve a entroncar-se amb aquella escola dels nostres poetes populars, el més sobresortint dels quals són Bernat i Baldovi.

Clar que per reïxir en aquest estil és menester tindre una gran facilitat en la versificació i un gran co-

neixement de les expressions vulgars, girs, modismes, frases tòpiques, dites, etc., arreplegades al carrer, de llavis dels menestrals, dels llauradors; cal posseir «la brama» com dirien els nostres clàssics. I Calpe de Sabino ho té tot això en superabundància. El seu llibre és una pedrera de frases populars. I cal dir que si el llibre té aquella literatura picant que no a tots pot satisfer, el lingüista, el folklorista, el costumista no pot oblidar aquestes fonts d'inspiració, ni aquest vocabulari que si no es busquen en aquesta mena de composicions no les trobarà escrites enlloc.

I en escriure açò pensem totseguit en aquell gran replegador de coses de la terra del Xe, Martí Gadea, que bon col·leccionador de populismes inclogué en els seus llibres tot el material que li fón possible, sense oblidar voluntàriament els que no eren —segurament— del seu gust.

¿Quin material popular ha aprofitat aquest escriptor? Les historietes, els contes vells, els epigrames, els calemburs, les cobles, els despropòsits, etc. I en un avis, abans de començar el llibre, ens recorda les paraules de Sanmartín i Aguirre —un altre escriptor valencià d'aquella escola de què parlàvem— referents al epigrama valencià.

«Si l'autor d'ell és graciós
i amb doble sentit l'escriu
el qui llegint-lo se riu
és en canvi maliciós
perquè entén lo que no diu.»

Però no tot el llibre té aquesta tècnica, aquesta manera d'interpretar l'alegria franca, forta i acolorida del populisme. Calpe de Sabino és un valencianista

convençut i té composicions com la titolada «Xe», d'un gran sentit patriòtic sobre l'ús de la nostra llengua. I una poesia «Florilegi», d'un estil tot diferent al que predomina en el llibre i que ens fa pensar que si l'autor vullguera podria fer-se un nom cultivant la poesia lírica.

I una altra cosa ens cal remarcar: la correcció ortogràfica. «La joia del vers festiu», és a dir, l'alegria i al mateix temps la joia, com dirien els castellans, està escrit correctament. L'ortografia dolenta i els castellanismes que solen ésser els dos punts flacs de la majoria de les composicions han estat superats. El llibre té moltes coses dignes de lloança. Si no en tinguera d'altres, aquesta de la correcció ortogràfica i la neteja de barbarismes seria suficient per a guanyar-nos el cor.

* * *

Açò escrivem en 1936, a propòsit del llibre de Josep Calpe de Sabino «La joia del vers festiu». Ara, als dos anys, el nostre versador enamorat de les formes populars, publica un altre recull de composicions de caire humorístic.

Què direm d'aquest segon llibre, volum germà, o millor, continuació de l'anterior, és a dir, de la mateixa escola, tècnicament, i que pren els mateixos temes (els romanços populars, els contes vells, els caleburs, els disbarats, etc.), els quals són la carn i la sang de la personalitat de l'autor? Ens hauriem de repetir massa i per això no ho farem, sobre tot després d'haver inscrit aquella crítica a les pàgines d'aquest llibre al que li escau, també, com anell al dit.

I així, sense dir res més, tindriem fet el pròleg al present llibre. Però no; Calpe de Sabino i «Rialles i plors» mereixen alguna cosa més.

Recordem abans de res que de «La joia del vers festiu» a «Rialles i plors» van dos anys, els dos anys de guerra i de revolta actuals, i que són dos anys quasi bé perduts per a la literatura valenciana. Què s'ha pogut publicar? Dues obres, minses, de prosa poètica (1) que han circulat poc. Ara, aquest. En veritat: els preus elevadíssims que han assolit el paper i la mà d'impremta fan més que impossible les edicions valencianes que, per altra part, no han tingut l'ajut dels organismes oficials. Amb açò bé es comprendrà que els originals dels nostres escriptors seguixquen als calaixos de les taules, mentre que tant de paperam, flor d'un dia, haja omplit i reomplit les parets, l'asfalt dels carrers de la ciutat, i que sortosament homes com ara Josep Calpe de Sabino puguen dedicar a una edició particular uns milers de pessetes guanyades honoradament i que ell retorna al poble en forma de literatura valenciana.

Si per altra cosa no, per aquesta rotura de l'equilibri literari valencià actual ja mereixeria el llibre de Josep Calpe tot el nostre respecte i tota la nostra adhesió. Benvingut sigues, oh llibre nou, amb el teu dringar de cascavells productor de somriures i de rialles! Si l'alegria del cor indica un esperit sa, en cap època no haveres pogut vindre millor. Ara necessitem, més que mai, traure'ns del cervell les visions de la tragèdia

---

(1) *Elegia a un mort*, de Ricard Blasco, i *Elogi de la Vagància i una cua*, de Carles Salvador, núm. 1 i 2 de la «Col·lecció Espiga». Tipografia Moderna. València. 1937.

E

actual; i tu véns a posar als llavis de nosaltres, lectors, les gotes d'aigua fresca que apague la febra que ens consumix. Però els fets són forts, són punyents, són dolorosos i tu mateix, poeta del poble amb llenguatge del poble i que vas al cor del poble, has compost aquella darrera poesia «La sirena», udol del llop mecànic que anuncia la proximitat de les aus metàl·liques que escampen la mort.

¡Rialles i plors! Quina cosa més humana: riure i plorar. ¡«Rialles i plors»! Llibre oportú: fer-nos riure i recordar tot seguit que al costat de les rialles estan els plors produïts pels tràngols amargs de la guerra, per l'amenaça perenne dels enemics. I mentre la mort no ve, rellegiu el llibre de l'humor valencià.

CARLES SALVADOR